

Nr 85.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till uppförande av byggnader för flygtekniska försöksanstalten.

(1:a avd.)

I propositionen nr 147 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 6 mars 1942, föreslagit riksdagen att till Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Till uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt hava 1938 och 1939 års riksdagar anvisat tillhoppa 1,350,500 kronor.

Genom beslut den 17 juni 1938 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen bland annat att i Ulvsunda invid Stockholm i samråd med en av chefen för handelsdepartementet tillsatt byggnadskommitté låta utföra för försöksanstalten erforderliga byggnads- och ledningsarbeten av olika slag.

Den 19 juni 1939, således före den nu rådande kristidens inträde, antog byggnadsstyrelsen ett av HSB Avdelning för entreprenader: Aktiebolaget Kommunalbygge ingivet anbud å byggnadsarbetena, slutande å 787,000 kronor. Detta belopp har sedermera ökats till 861,786 kronor genom vederbörligen godkänd ersättning för arbeten utöver de av entreprenadavtalet omfattade. Arbetena skulle enligt avtalet hava fullbordats den 15 augusti 1940. På grund av olika mellankommande omständigheter, varibland må nämnas svårigheter att under rådande kristid anskaffa vissa byggnadsmaterialier samt omöjligheten att efter krigets utbrott erhålla den vid anbudets avgivande förutsatta utländska expertis, som erfordrades för konstruerandet och utförandet av till anläggningarna hörande vindtunnel, försenades emellertid arbetena så att slutbesiktning icke kunde ske förrän den 10 september 1941. Före slutbesiktningen hade anläggningarna successivt tagits i bruk allt efter de skilda byggnadernas färdigställande. Bolagets sammanlagda kostnader för anläggningarnas slutförande ha enligt uppgift uppgått till 1,430,000 kronor.

Med skrivelse den 9 februari 1942 har byggnadsstyrelsen överlämnat en till styrelsen ställd skrift från bolaget, däri bolaget hemställt om ersättning

med sammanlagt 462,686 kronor 42 öre för vissa av de merkostnader, som vållats bolaget vid utförandet av anläggningarna. Byggnadsstyrelsen har ansett sig böra förorda att bolaget erhåller ersättning för ökade kostnader för cement och järn med 26,250 kronor, för ökade arbetslöner med 16,000 kronor samt för ökade kostnader vid vindtunnelns utförande med 120,000 kronor eller med tillhoppa 162,250 kronor.

Statskontoret har funnit framställningen om ersättning för ifrågavarande merkostnader icke böra vinna tillmötesgående i annan mån än vad beträffar kostnaderna för vindtunneln. Härom har ämbetsverket anfört följande.

Vidkommande de väsentligt ökade utgifterna för vindtunneln torde spörsmålet om ersättning ligga något annorlunda till. I ärendet har nämligen gjorts gällande, att kostnadsberäkningarna enligt byggnadsstyrelsens hänvisningar — en uppgift, som icke bestritts av styrelsen — grundats på tillämpning av ett här i landet tidigare ej prövat förfaringssätt, den s. k. skalbyggnadsmetoden, vilket gjorde utländsk expertis nödvändig. Då sådan efter krigsutbrottet — enligt vad som framgår av handlingarna i ärendet — ej stått att erhålla, och det skulle hava varit förbundet med alltför stora risker och vanskligheter att ändock utföra arbetet efter denna metod, ha hittills tillämpade byggnadsmetoder kommit till användning och föranlett de ökade kostnaderna. Under sådana omständigheter finner statskontoret rimligt, att framställningen om ersättning i denna del vinner tillmötesgående.

I fråga om storleken av den ersättning, som enligt statskontorets mening bör utgå för merkostnader för vindtunneln, uttalar statskontoret — under framhållande, att det antagna entreprenadanbudet i denna del legat mer än 60,000 kronor över det lägsta avgivna anbudet — att statskontoret i saknad av specificerade uppgifter och med hänsyn till svårigheterna i kontrollhänseende vill föreslå ett belopp av 60,000 kronor.

Statskontoret framhåller slutligen att, därest Kungl. Maj:t icke skulle vilja utverka bemyndigande av riksdagen att anlita det av 1939 års urtima riksdag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisade reservationsanslaget av 5,000,000 kronor till oförutsedda utgifter, annan utväg icke torde stå till buds än att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att under kapital budgeten, statens allmänna fastighetsfond, anvisa ett reservationsanslag av erforderlig storlek.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har utförandet av ifrågavarande byggnadsarbeten för entreprenören, HSB Avdelning för entreprenader: Aktiebolaget Kommunalbygge, medfört en merkostnad av något över 560,000 kronor eller omkring 65 procent av den avtalade entreprenadsumman jämte därutöver beviljad ersättning, tillhoppa avrundat 860,000 kronor. Bolaget har begärt ersättning härför av statsverket med 462,686 kronor 42 öre. Huvuddelen av de i detta belopp ingående merkostnaderna, eller avrundat 340,000 kronor, har förorsakats av prisstegringar och arbetenas försening. Återstoden, 120,000 kronor, hänförs sig till vindtunneln och har uppkommit därigenom att tunneln icke kunnat utföras enligt den planerade metoden utan måst färdigställas med anlitan av andra metoder och till högre priser å material m. m. än de som voro rådande då avtalet ingicks.

Staten torde icke hava någon kontraktssenlig skyldighet att ersätta berörda

merkostnader. Med hänsyn till vad i ärendet förekommit finner jag mig emellertid böra tillstyrka ett tillmötesgående i viss utsträckning av bolagets framställning. I anslutning till den ståndpunkt, statskontoret intagit, vill jag föreslå, att bolaget tillerkännes ersättning med belopp, motsvarande hälften av bolagets till 120,000 kronor uppgående förlust å vindtunnelanläggningen, eller alltså 60,000 kronor.

Möjligen skulle kunna ifrågasättas, huruvida icke ersättningen borde bestridas från förutnämnda anslag å 5,000,000 kronor. Det synes dock vara att förorda, att särskilt anslag anvisas för ändamålet under samma rubrik som det ursprungligen anvisade anslaget. Anslaget torde böra uppföras å tilläggsstat till den löpande riksstaten.

Utskottet.

Av propositionen framgår, att uppförandet av byggnaderna för flygtekniska försöksanstalten medfört vissa merkostnader för entreprenören. Ehuru någon kontraktsenlig skyldighet för staten att ersätta dessa kostnader icke torde föreligga, anser emellertid utskottet i likhet med departementschefen, att någon ersättning skäligen bör tillerkännas entreprenören för de med vindtunnelanläggningen förenade kostnaderna. Mot det i sådant avseende föreslagna beloppet av 60,000 kronor har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Stockholm den 24 april 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 82.
